

Bra bredd på sortutbudet 2017

Klumprot kräver resistens.

Försök i försöksserien OS7-25 den 18 maj 2017 på Bollerup i Skåne. Försöksserien innehåller sorter med och utan klumprotresistens och placeras på platser med känt högt tryck av klumprot-sjuka. Smittotrycket på detta fält på Bollerup är mycket högt! De två sorterna i mitten – Compass och sortblandning – är i princip uttraderade av klumprotresistansgrepp. Sorterna flankeras av Archimedes t.v. och Alibaba t.h. som växer med fullgott bestånd. Så gör även övriga klumprotresistenta sorter i försöket: PT242 och Mentor.

Sortförsöksverksamheten i höstraps är omfattande och ger mycket information inför höstsådden. Av 65 sorter har några stycken utkristalliserats som de intressantaste i olika områden och vid olika förekomster av klumprotsjuka.

Text: Albin Gunnarson, SFO, **Foto:** Hans Jonsson, Svensk Frötidning

Under de senaste 10 åren har antalet sorter i sortförsöken fördubblats. Samtidigt har marknaden för linjesorter minskat drastiskt. Detta är en följd av betydande avkastningsökningar som tagit fart efter att man lyckats återställa vinterhärdigheten i sortmaterialet vid övergången till dubbellåga sorter. När dubbellåga sorter introducerades förlorades den goda vinterhärdigheten. Fokus under en lång rad av år var att återställa vinterhärdigheten. När detta nu uppnåtts kan förädlingen lägga betydligt större fokus på ökad avkastning.

Hybrider ger dubbelt plus

Hybridförädlingen kan väl närmast beskrivas som att den ökat på hastigheten i denna process, men också rent fundamentalt gett sorterna en högre avkastningspotential. En potential som uttrycks kraftigare i vårt nordliga klimat.

För de flesta höstrapsodlare är

odlingssäkerhet den tyngst vägande faktorn i odlingen. Sortvalet påverkar inte faktorer som gröningsfukt och sniglar, men höstillväxt och vinterhärdighet är i allra högsta grad påverkbara faktorer genom sortval. Men nu är det så att kalla vintrar har lyst med sin frånvaro under många många år. Idag finns det inga resultat från kalla vintrar med i seriesammanställningen. När det blir en rejäl vinter igen kommer säkert en utrensning att ske, men i grunden är vinterhärdigheten god i de allra flesta av de marknadsförda sorterna i Sverige. Att det sedan blir kallt i april och med frost i maj som 2017 är helt andra problem. Det handlar då inte om vinterhärdighet utan snarare om hur plantorna varit utvecklade vid tiden för köldknäpparna.

65 sorter testades

Försöksåret 2015/2016 testades 65 höstrapsorter, 6 av dessa testades separat i speciella försök med dokumenterad förekomst av klumprotsmitta. 27 av sorterna

testades för första gången i Sverige. Knappt hälften av dessa går vidare till ett andra år i provning. Antalet linjesorter har fallit dramatisk och endast 3 sorter ingick i försöken 2016. Sortblandning som vi mäter emot som mätare var 2016 linjesorterna Epure och Apanaci samt hybriderna Exstorm och Avatar.

Hybrider oftast lönsammast

Utsädeskostnaden för en ny hybrid bedöms till cirka 700 kronor per hektar, kostnaden för en linjesort till 250 kronor per hektar med hänsyn tagit till linjesortens lägre tusenkornvikt. Med samma plantantal eller 20 procent högre för linjesorter motsvarar det ett högre skördebehov för hybriderna på 145–155 kilo frö per hektar vid ett fröpris på 3:50 per kilo för att kompensera den högre utsädeskostnaden. Lönsamheten i att välja en hybrid sort infaller då redan vid ett relativt på 3 procentenheter högre råfettskörd än vad linjesorterna presterar. Det mesta talar alltså starkt för att det är hybrid sorter som ger bäst odlingsnetto i de allra flesta situationer. För egenskaper och sortkommentarer se tabell 1 och faktaruta.

Klumprotresistenta sorter

Sedan tre år finns det en särskild serie med klumprotresistenta sorter

Top-7 höstrapsorter i Sverige

	Område A		Område B		Område D-E		Område F	
	Råfett kg/ha rel.tal	Antal försök	Råfett kg/ha rel.tal	Antal försök	Råfett kg/ha rel.tal	Antal försök	Råfett kg/ha rel.tal	Antal försök
Sortblandning	2170 (100)	39	2240 (100)	31	2150 (100)	35	1900 (100)	19
DK Explicit	112	11	117	9	115	11		
V3160L	112	5	108	6	109	5		
DK Exentiel	111	5	106	6	101	5		
DK Extrovert	108	10	112	9	108	11		
DK Exstorm	108	18	110	11	108	13	114	15
SY Carlo	107	17	107	11	104	13	100	14
DK Exprit	107	5	107	6	102	5		
ES Alegria (linjesort)	105	14	102	12	96	15		
PT211	104	11	104	9	107	11		
Mascara	104	18	107	11	104	13	104	15
Compass	103	19	105	11	102	13	99	18
Avatar	101	16	107	11	101	13	97	9
Mercedes	100	8	112	7	108	10		
PR44D06	91	19	97	11	98	13	94	18

Tabell 1. Avkastningsresultat från sortförsök i höstraps 2012–2016. Avkastning anges i råfett kilo per hektar för mätaren sortblandning (linjesorterna Epure och Apanaci samt hybriderna Exstorm och Avatar). Samtliga sorter förutom ES Alegria är hybrid sorter. Tabellen omfattar de 7–8 mest relevanta sorterna i varje odlingsområde och som förväntas marknadsföras i Sverige hösten 2017 och som testats i Sverige under 2 år eller mer. Totalt testades 65 sorter 2016.

på jord med konstaterad smitta. Det verkliga smittotrycket på respektive plats varierar något mellan åren beroende på de klimatfaktorer som rått under hösten.

Alla sorter har samma resistenskälla. Därför är det viktigt att använda sorterna med förstånd för att inte riskera att resistensen bryts. Växtföljden ska vara lång, fortsatt 5–6 år mellan raps-

grödorna och resistenta sorter bör bara nyttjas då man genom jordprov konstaterat smitta. Avkastningsnivån på de resistenta sorterna är bra. De ligger ofta bara några procentenheter bakom de allra bästa sorterna. Mentor är den sort som uppvisat de allra högsta skördarna på grund av sin höga oljehalt. I Sverige erbjuds Mentor (Lantmännen), SY Alister

(Gullviks) och Andromeda (Ssd). Alla har odlats i hela landet och klarat vintern. ●

Fotnot: Komplet redovisning av sorterna finns på SFOs hemsida www.svenskraps.se Där finns även möjligheten att anmäla sig för e-postutskick när årets försöksresultat trillar in vid försöksskörden i juli–augusti.

Höstraps 2017 – sorter och egenskaper

Allmän översikt

I Sverige är marknadsledaren Explicit nu en av de mest beprövade sorterna i försök och praktik. Vid en jämförelse över samtliga försök i Sverige uppvisar DK Explicit (rel.112), V3160L (112), DK Exentiel (110) och DK Extrovert (109) samtliga signifikant högre råfettskörd än mätaren. Noterbart är att DK Explicit för tredje året i rad ligger över de andra sorterna i område A, B och D+E.

Klumprotresistenta sorter

Dessa ligger ofta bara några procentenheter bakom de allra bästa sorterna. Mentor har uppvisat de högsta skördarna tack vare sin höga oljehalt. I Sverige erbjuds Mentor (Lantmännen), SY Alister (Gullviks) och Andromeda (Ssd). Alla har odlats i hela landet och klarat vintern.

Avkastning från syd till nord

Bäst sorter i område A (se kartan ovan) är

DK Explicit, V3160L, DK Exentiel, DK Exstorm och DK Extrovert, men tätt efter kommer den väl beprövade sorten SY Carlo.

I B-området är DK Explicit, DK Extrovert, Mercedes, DK Exstorm de fyra högst avkastande sorterna.

I område D+E är DK Explicit, V3160L, DK Extrovert, Mercedes och DK Exstorm de högst avkastande sorterna.

Intressanta nykomlingar

Andra sorter som utmärkte sig 2016 med hög avkastning, men som provades för första gången i Sverige, är hybriderna Dariot och Dalton från DSV, DK Exalte, DK Exception från Dekalb, Atora från NPZ och SY Harnas från Syngenta. Flera av dessa kommer att finnas på marknaden i Sverige 2017.

Stjälkstyrka

Stjälkstyrkan är överlag god men sorterna DK Exprit, DK Exentiel, ES Alegria och PT234 har signifikant svagare stjälkstyrka än mätaren. Compass, PT211, PX113, Shrek och V3160L är de mest stjälkstyva sorterna.

Stjälklängd

Speciellt korta är dvärghybriderna PR44Do6, PX113. De längsta sorterna är Compass, DK Explicit, DK Exstorm, samt PT211.

Oljehalt

Oljehalten i mätaren är 49,5 % av t.s. Allra högst oljehalt återfinns i Compass följt av V3160L, DK Explicit, och Mercedes.

Mognad

Inga sorter är graderade som speciellt tidiga eller sena.